

Albanian A: literature – Standard level – Paper 1
Albanais A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Albanés A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 10 May 2017 (afternoon)
Mercredi 10 mai 2017 (après-midi)
Miércoles 10 de mayo de 2017 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Shkruaj një analizë letrare të orientuar duke u bazuar në vetëm një tekst. Në përgjigjen tuaj duhet t'u drejtoheni të dyja pyetjeve udhëzuese.

1.

Të thuash se është lule që nuk u ngjan të tjerave, nuk mjafton. Të thuash se është lule mbi gjithë lulet e tjera, ndoshta bën gabim, sepse kush është ai që i njeh të gjitha llojet e luleve. Do të duket sikur pohon se ndonjë njeri është mbi të gjithë të tjerët me bukurinë apo mençurinë e vet duke mos mbajtur llogari se edhe e bukura, si të gjitha veçoritë e tjera, është diçka që
5 nuk ka shëmbëlltyrë e me ndihmën e të cilës do të konstatohej e përsosura, kulmorja, ajo që do të mund ta bartte emërtimin — bukuria mbi të gjitha të tjerat. Sikur të thuash se është lule që meriton njëherë t'i marrësh erë që pastaj pa brenga t'i dorëzohesh vdekjes, prapë nuk është ndonjë vlerësim i qëlluar sepse nganjëherë ia vlen të vdesësh edhe për gjëra më të imta sesa për diçka aq të rrallë siç është Lulehëna. Apo e kundërta, një thënie e tillë për ndonjërin mund të ketë edhe domethënie e zhvlerësimit të jetës.

Vallë pse t'ua mohoj të drejtën atyre, që flijojnë jetën edhe për gjëra të shëmtuara, kur jeta e tyre është prona e vetme që kanë. Dhe të mos e zgjas: shkurt, kurrë si në këtë rast nuk jam ballafaquar me pamundësinë që të mos mundem ta përshkruaj atë që qartë më valëvitet para shikimit, atë bukuria joshëse që e kam në imagjinatë. Pra, kurrsesi nuk më jepet të portretizoj me
15 fjalë, ato petale madhështore dhe atë erëzim të këndshëm që edhe tani më deh me aromën e vet.

Për herë të parë kam filluar të bindem se e bukura nuk përshkruhet, por vetëm mund të përjetohet si ndjenjë që të josh e të mrekullon, të deh e të çmend dhe të lë të pagojë. Në të vërtetë ajo tallet me ty, të lejon ta shikosh, bile edhe ta prekësh, por, kurrsesi, kurrsesi nuk të lë të bëhesh pronar i saj që do të mund ta riprodhonte sa herë që të ketë nevojë për të. E bukura ndoshta është fantazmë, një gënjim i madh, si edhe vetë jeta jonë.

Por ajo ekziston. Ja, këtë më së miri e dëshmon Lulehëna, të cilën do të tentoj ta përshkruaj edhe pse jam i bindur se i jam rrekur një pune që do të përfundojë pa sukses, si edhe shumë të tjera deri tani. Ndjem keq pse nuk kam zgjidhje tjetër pos të përdor fjalë standarde dhe fraza që njeriu i thotë kur sheh edhe një mace të bukur. Pra, nga pamundësia që të shpik ndonjë shenjë apo klithje të veçantë që do t'ju mundësonte të imagjinonit bukurinë e papërshkrueshme të Lulehënës, po ia filloj me atë se ajo është lule që të mahnit, apo si do të kishte thënë ndonjë poet me aftësi mesatare, si të miat — që të deh dhe verbëron me bukurinë e vet.

Them me aftësi mesatare sepse vetëm e bukura kurrë nuk të verbëron, por i ringjall të gjitha shqisat dhe ndjenjat dhe tërë trupin e shndërron në një sy të madh. Era e saj të fundos në një delirium marramendës dhe nëse nuk kafshon ndonjë ftua apo mollë të thartë nuk mund të dalësh nga ajo mpirje apo dehje e këndshme, e cila sa të trishton me aromën magjepsëse, po aq edhe të detyron t'i dorëzohesh dhe të dëshirosh që kurrë të mos shpëtosh nga ajo gjendje rrëqethëse.

Kam pyetur shumë veta pse erëzimi i kësaj luleje ka atë forcë që të lë të shtangur dhe, atëherë nuk dëshiron asgjë tjetër përpos robërinë e përjetshme në kthetrat e atij ledhatimi madhështor, nga rrjedh ajo ndjenjë se erëzimi i saj të gëlltit dhe ta imponon dëshirën që të zhdukesh, të shndërrohesh në një nga nuancat e asaj ere që nuk mund të përshkruhet. Era e Lulehënës mund të përkufizohet vetëm si erëzim që i ngërthen në vete të gjitha erërat më të bukura të luleve që ekzistojnë në botë duke shtuar edhe erën e saj të veçantë që nuk e zotëron asnjë lule, nëse nuk i përfshijmë ato të panjohurat që zbukurojnë perandorinë e parajsës hyjnore ku është e pamundur të hapërojë njeriu përderisa jeton në këtë botë.

45 Thonë se ai që do të arrijë të bëjë kurorë prej lulehënavë dhe shtatë ditë do ta bartë
atë mbi kokë, do t'i shijojë të gjitha bukuritë e kësaj jete dhe kurrë nuk do të vdesë. Ai fatlum
që do të jetojë shtatë ditë i dehur nga era mpirëse e kësaj luleje, ditën e shtatë fillon të tretet,
shndërrohet në pluhur të cilin e bart era dhe e shtreson nëpër vendet ku ai ka lotuar. Një ndër
arsyet pse askush nuk e ka përjetuar shtatëditëshin mpirës dhe nuk ia ka arritur të stoliset me
kurorën e thurur nga Lulehënat është edhe vetia e saj që posa vyshket, tretet si diçka që nuk ka
50 ekzistuar fare.

Pra, posa petalet e saj fillojnë të humbin freskinë, ia nis procesi i çuditshëm, i cili nga çasti
në çast, pahetueshëm zvogëlon madhësinë e tyre që, më në fund mos të mbetet asgjë pos një
njolle në stofin e palltos, nëse e keni pasur të vendosur në xhepin e palltos tuaj. Nuk ekziston
mundësia që ta shihni atë të tharë në ndonjë herbarium, siç është e mundur me të gjitha lulet
55 e tjera. Thonë se edhe sikur ndonjëri t'ia arrinte të ruante freskinë e saj, nuk do të mund të
durojë shtatë ditë erëimimin mpirës, i cili të deh menjëherë pasi t'i marrish erë. Lulehëna shpreh
enigmën e së bukurës. Ndoshta edhe vetë enigmën e jetës edhe pse ata që e kultivojnë
gjithmonë shpresojnë se do t'ia arrijnë ta kuptojnë porosinë sekrete që ajo ua kumton njerëzve
në gjuhën e vet.

Kim Mehmeti, *Lulehëna* (1997)

- (a) Komentoni qëndrimin e rrëfimitarit ndaj Lulehënës.
- (b) Analizoni mënyrën si përdoren në tekst simbolet dhe figura e teknika të tjera letrare.

2.

Kuvendoj me muzën

Me muzën time kuvendoj në mbrëmje,
kur vonë derdhet shiu me furi,
megjithëse m'pushton e madhe dhimbje,
më zbret një rreze m'ndizet një shkëndi.

5 Në çast harroj çdo hall, çdo breng' të jetës,
e lind në shpirtin tim një shpres' e re,
e ngrihem lart në pragun e së fshehtës,
kur hov merr kënga ime plot hare.

10 Një këngë që s'e shkruaj dot në letër,
dëshir', që mbaj të fshehtë n'zembrën time,
një shpres' e re... a një lëndim i vjetër:
një këngë që zë ndizet n'ëndërrime.

15 Por, kur mbaron e heshtet simfonia,
ndigjoj vetëm furtunën, që shpërthen,
e-e pyes muzën: ç'është poezia,
që zemra ime thellësisht e ndjen?

20 Ajo më flet: "Ndigjo se ç'thot' shtrëngata,
e era e shiu, deti në rrëmujë,
rrufeja, shkrepëtima e shamata,
kur derdhen natën plot me zhurm' e bujë."

"Ndigjo, erën kur gjethet shushurisin,
kur lulet çelin, lisi gjelbëron,
kur errësirat natën e braktisin,
kur dita lind e dielli zë agon."

Niko Shqahu, *Kuvendoj me muzën* (1999)

- (a) Diskuto imazhin e muzës së krijuar në tekst.
- (b) Si, dhe me çfarë efekti, është përshkruar dashuria për poezinë?
-